

Historia ONZ

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Linia chronologiczna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Agnieszka Mazurczyk, *ONZ ma już 70 lat. Czy jeszcze ma sens?*, 24.10.2015 r., dostępny w internecie: polityka.pl [dostęp 23.04.2020 r.].

((Agnieszka Mazurczyk

ONZ ma już 70 lat. Czy jeszcze ma sens?

Obchodząca 70. urodziny ONZ jest już starszą panią. Wiele osób chętnie odesłałoby ją na emeryturę. Problem jednak w tym, że organizacja nie ma godnej następczyni.

Odpowiedź na pytanie, czy (...) ONZ sprawdziła się, nie jest łatwa. (...) ONZ jest bardzo ważna, i już sam fakt, że należą do niej wszystkie państwa, jest wielką wartością. (...) zajmuje się sprawami globalnymi, często mało nośnymi medialnie, za to pilnymi do zrobienia. Dba o prawa człowieka. Jest strażnikiem światowego pokoju. Niedawno to ONZ, reprezentowana przez pięciu stałych członków Rady Bezpieczeństwa – a nie Stany Zjednoczone, jak często mylnie podaje się w mediach – podpisała umowę nuklearną z Iranem.

ONZ niesie również pomoc biednym i wykluczonym, a w wielu rejonach świata pomaga w planowaniu rodziny, ochronie matek i umożliwieniu dzieciom zdrowego rozwoju. O jej znaczeniu najmocniej świadczy działalność i rozpoznawalność tworzących ją agend, (...) jak choćby Światowa Organizacja Zdrowia czy Biuro Wysokiego Komisarza ds. Uchodźców, przez które płynie pomoc dla tysięcy (...) ludzi, którzy musieli opuścić swoje domy.

(...) ONZ nie jest bez wad. Najczęściej zarzuca się jej skostnienie i nieskuteczność. Krytycy twierdzą, że zajmuje się głównie obradowaniem i produkowaniem kolejnych konwencji, których jednak w praktyce często nie potrafi wyegzekwować. Pojawiają się też pretensje o zbyt rozdętą biurokrację i nieprzystającą do współczesnych czasów reprezentację krajów w Radzie Bezpieczeństwa. Stany Zjednoczone, Wielka Brytania, Francja, Rosja i Chiny jako stali członkowie RB już dawno nie powinny być jedynymi mocarstwami, które mają decydujący głos i prawo weta. Nie dziwią starania Indii, żeby znaleźć się w gronie stałych członków, w końcu to jeden z najludniejszych krajów świata. Niemcy też powinni się tam znaleźć – choćby dlatego, że zawsze biorą udział w misjach pokojowych i łożą niemałe pieniądze na utrzymanie światowego porządku.

Organizacji wypomina się skandale korupcyjne (np. program „Ropa za żywność”), nieudane misje pokojowe (np. Srebrnica czy Rwanda) i nadużycia seksualne „błękitnych hełmów” (...).

Adwokaci ONZ zawsze jednak znajdują argumenty na obronę tej organizacji. Przy rozszerzeniu grona stałych członków RB twierdzą, że jeśli zostanie stworzony precedens, to system się rozleci. Bo jeśli grono stałych członków poszerzy się o Indie, to dlaczego nie o Pakistan (...). Korupcję uzasadniają wielkością organizacji i liczbą zatrudnionych, twierdząc, że przy tysiącach ludzi pracujących (...) na całym świecie zawsze znajdą się jacyś krętacze (...). Nieudanym misjom przeciwstawiają te, które były sukcesem (np. w Kambodży).

A zarzut o nieumiejętności wprowadzenia rozmaitych konwencji w życie kwitują tym, że przecież ONZ jako organizacja nie jest w stanie zmusić państw członkowskich do przestrzegania podjętych zobowiązań.

70-letnia jubilatka kryształowa nie jest (...). Ale też naiwnością byłoby wysuwać wobec niej takie oczekiwania. Ważne (...), żeby jako starsza pani nie zatraciła chęci rozwoju, nie popadła w marazm (...). Postulat, żeby rozwiązać ONZ i na jej miejsce utworzyć nową organizację, z nowym statutem i na nowych, współczesnych zasadach, pojawił się już pod koniec lat 90. Wiedząc prawdopodobnie, jak trudne to mogłoby być przedsięwzięcie, nigdy tych pomysłów nie zrealizowano.

(...) ONZ wygrywa raczej konsekwencją, wiedzą i doświadczeniem. Jednak jako doświadczona starsza pani powinna też zdawać sobie sprawę, że trzymanie się starych przyzwyczajień nie zawsze daje dobre rezultaty. Nie powinna się też obrażać, gdy ktoś mówi, że sprawy nie zawsze wyglądają tak, jakby chciała to przedstawiać.

W końcu zarówno krytykom, jak i pochlebcom w gruncie rzeczy chodzi o to samo – żeby zadania, do których ONZ została powołana, były dobrze wykonywane.

Źródło: Agnieszka Mazurczyk, *ONZ ma już 70 lat. Czy jeszcze ma sens?*, 24.10.2015 r., dostępny w internecie: polityka.pl [dostęp 23.04.2020 r.].

W 2015 r. Organizacja Narodów Zjednoczonych obchodziła siedemdziesiątą rocznicę powstania. Wkrótce kolejny jubileusz. Czy znane są ci najważniejsze wydarzenia z historii tej organizacji międzynarodowej? Czy potrafisz ocenić jej funkcjonowanie?

Twoje cele

- Scharakteryzujesz najważniejsze wydarzenia w historii ONZ.
- Przeanalizujesz, które z tych wydarzeń miało największe znaczenie dla ludzkości.
- Ocenisz rolę i znaczenie organizacji przez pryzmat podejmowanych przez nią działań.

Przeczytaj

Organizacja Narodów Zjednoczonych jest międzynarodową organizacją założoną po II wojnie światowej przez 51 krajów, które zobowiązały się do utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, rozwijania przyjaznych stosunków między narodami oraz promowania postępu społecznego, lepszych standardów życia i praw człowieka.

Ze względu na swój wyjątkowy, uniwersalny charakter oraz uprawnienia wynikające z umowy założycielskiej – Karty Narodów Zjednoczonych – organizacja może podejmować działania w szerokim zakresie zagadnień. Stanowi dla 193 państw członkowskich forum do wyrażania swoich poglądów za pośrednictwem [Zgromadzenia Ogólnego](#), [Rady Bezpieczeństwa](#), Rady Gospodarczej i Społecznej oraz innych organów i komitetów.

Posiedzenie Zgromadzenia Ogólnego ONZ.

Źródło: Marcello Casal JR/Agência Brasil, licencja: CC BY 3.0.

Organizacja Narodów Zjednoczonych dociera do każdego zakątka świata. Choć najbardziej znana jest z utrzymywania i budowania pokoju, zapobiegania konfliktom i [pomocy humanitarnej](#), istnieje wiele innych sposobów, w jakie ONZ i jej system (wyspecjalizowane agencje, fundusze i programy) wpływają na nasze życie i sprawiają, że świat jest lepszym miejscem. Organizacja zajmuje się wieloma fundamentalnymi kwestiami, od [zrównoważonego rozwoju](#), ochrony środowiska i uchodźców, pomocy po klęskach żywiołowych, walki z terroryzmem, rozbrojenia i nierozprzestrzeniania broni, po promowanie demokracji, praw człowieka, równości płci i awansu kobiet, gospodarkę oraz rozwój społeczny i zdrowie międzynarodowe, usuwanie min lądowych, zwiększanie

produkcji żywności itp. Robi to, aby osiągnąć swoje cele i koordynować wysiłki na rzecz bezpieczniejszego świata dla obecnego i przyszłych pokoleń.

Słownik

błękitne hełmy

żołnierze krajów należących do ONZ stanowiący jej zbrojne ramię; biorą udział w misjach pokojowych i politycznych

misja pokojowa

operacja wojskowa, której celem jest zakończenie działań wojennych wewnątrz danego państwa lub między dwoma państwami; misje pokojowe kierowane są przez organizację narodową

pomoc humanitarna

działania prowadzone w celu udzielenia pomocy ludności w trudnej sytuacji, zwłaszcza gdy odpowiedzialne władze nie mogą albo nie chcą takiej pomocy udzielić, np. przysyłanie żywności ludziom na terenach dotkniętych klęską żywiołową

Rada Bezpieczeństwa

jeden z sześciu głównych organów Organizacji Narodów Zjednoczonych, powołany na mocy Karty Narodów Zjednoczonych, na którym ciąży główna odpowiedzialność za utrzymanie pokoju i bezpieczeństwa na świecie; jedyna uprawniona instytucja, która może usankcjonować na arenie międzynarodowej naruszenie suwerenności państw (przez rezolucje)

Zgromadzenie Ogólne

organ ONZ powołany na mocy Karty Narodów Zjednoczonych; składa się z przedstawicieli wszystkich państw członkowskich

zrównoważony rozwój

sposób gospodarowania, w którym zaspokojenie potrzeb obecnego pokolenia nie zmniejsza szans zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń

Linia chronologiczna

Polecenie 1

Korzystając z dostępnych źródeł informacji, poszukaj innych wydarzeń w historii Organizacji Narodów Zjednoczonych, które uznasz za istotne. Umieść trzy z nich na osi czasu, uwzględniając elementy obecne w dotychczasowych wpisach – datę, tytuł, krótki opis – następnie wykonaj ćwiczenie.

Kalendarium ONZ

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Przeanalizuj oś czasu, na której przedstawiono kilka najważniejszych wydarzeń w historii ONZ. Wybierz jedno, które wydaje ci się najważniejsze. Uzasadnij swój wybór.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Dokończ zdanie.

Organizacja Narodów Zjednoczonych rozpoczęła działalność w roku...

1945.

1991.

1922.

1963.

Ćwiczenie 2

Ułóż wydarzenia w kolejności chronologicznej, zaczynając od najwcześniejszego.

przyjęcie Powszechnej deklaracji praw człowieka

Pokojowa Nagroda Nobla dla UNICEF

powstanie listy Światowego Dziedzictwa UNESCO

uchwalenie Karty Narodów Zjednoczonych

podpisanie protokołu z Kioto

Ćwiczenie 3

Połącz elementy w taki sposób, by utworzyły cztery cele Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Rozwijanie przyjaznych stosunków między narodami

w imię wspólnych celów.

Utrzymanie międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa

za pomocą zbiorowych i pokojowych wysiłków.

Stanowienie ośrodka uzgadniania działań narodów

na zasadzie współpracy międzynarodowej oraz uznania równości ras, płci, języków i wyznań.

Rozwiązywanie konkretnych problemów międzynarodowych (gospodarczych, społecznych, kulturowych, humanitarnych czy dotyczących praw człowieka)

na zasadach samostanowienia i suwerennej równości.

Materiał źródłowy do ćwiczeń 4–6

((Agnieszka Mazurczyk

ONZ ma już 70 lat. Czy jeszcze ma sens?

Obchodząca 70. urodziny ONZ jest już starszą panią. Wiele osób chętnie odesłałoby ją na emeryturę. Problem jednak w tym, że organizacja nie ma godnej następczyni.

Odpowiedź na pytanie, czy obchodząca właśnie swoją 70. rocznicę powstania Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ) sprawdziła się, nie jest łatwa. Z jednej strony wiele osób podkreśla, że ONZ jest bardzo ważna, i już sam fakt, że należą do niej wszystkie państwa, jest wielką wartością. Trzeba też pamiętać, że zajmuje się sprawami globalnymi, często mało nośnymi medialnie, za to pilnymi do zrobienia. Dbą o prawa człowieka. Jest strażnikiem światowego pokoju. Niedawno to ONZ, reprezentowana przez pięciu stałych członków Rady Bezpieczeństwa – a nie Stany Zjednoczone, jak często mylnie podaje się w mediach – podpisała umowę nuklearną z Iranem.

ONZ niesie również pomoc biednym i wykluczonym, a w wielu rejonach świata pomaga w planowaniu rodziny, ochronie matek i umożliwieniu dzieciom zdrowego rozwoju. O jej znaczeniu najmocniej świadczy działalność i rozpoznawalność tworzących ją agend. Takich jak choćby Światowa Organizacja Zdrowia czy Biuro Wysokiego Komisarza ds. Uchodźców, przez które płynie pomoc dla tysięcy albo i milionów ludzi, którzy musieli opuścić swoje domy.

Nie trzeba być jednak ekspertem, żeby widzieć, że 70-letnia ONZ nie jest bez wad. Najczęściej zarzuca się jej skostnienie i nieskuteczność. Krytycy twierdzą, że zajmuje się głównie obradowaniem i produkowaniem kolejnych konwencji, których jednak w praktyce często nie potrafi wyegzekwować. Pojawiają się też pretensje o zbyt rozdętą biurokrację i nieprzystającą do współczesnych czasów reprezentację krajów w Radzie Bezpieczeństwa. Stany Zjednoczone, Wielka Brytania, Francja, Rosja i Chiny jako stali członkowie RB już dawno nie powinny być jedynymi mocarstwami, które mają decydujący głos i prawo weta. Nie dziwią starania Indii, żeby znaleźć się w gronie stałych członków, w końcu to jedno z najludniejszych krajów świata. Niemcy też powinni się tam znaleźć – choćby dlatego, że zawsze biorą udział w misjach pokojowych i łożą niemałe pieniądze na utrzymanie światowego porządku.

Organizacji wypomina się skandale korupcyjne (np. program „Ropa za żywność”), nieudane misje pokojowe (np. Srebrnica czy Rwanda) i nadużycia seksualne „błękitnych hełmów” (w tegorocznym raporcie mowa o 480 oskarżeniach o nadużycia seksualne w latach 2008-2013, do których doszło m.in. w Haiti i Liberii).

Adwokaci ONZ zawsze jednak znajdują argumenty na obronę tej organizacji. Przy rozszerzeniu grona stałych członków RB twierdzą, że jeśli zostanie stworzony precedens, to system się rozleci. Bo jeśli grono stałych członków poszerzy się o Indie, to dlaczego nie o Pakistan, a jeśli drzwi zostaną otwarte przed Niemcami, to dlaczego zamykać je przed Włochami itd. Korupcję uzasadniają wielkością

organizacji i liczbą zatrudnionych, twierdząc, że przy tysiącach ludzi pracujących w setkach organizacji na całym świecie zawsze znajdą się jacyś krętacze, którzy będą próbowali wykorzystać swoją uprzywilejowaną pozycję. Nieudanym misjom przeciwstawiają te, które były sukcesem (np. w Kambodży). A zarzut o nieumiejętności wprowadzenia rozmaitych konwencji w życie kwitują tym, że przecież ONZ jako organizacja nie jest w stanie zmusić państw członkowskich do przestrzegania podjętych zobowiązań.

70-letnia jubilatka kryształowa nie jest – to wiadomo. Ale też naiwnością byłoby wysuwać wobec niej takich oczekiwania. Ważne chyba jednak jest to, żeby jako starsza pani nie zatraciła chęci rozwoju, nie popadła w marazm i samozadowolenie, które energii raczej jej nie doda. Postulat, żeby rozwiązać ONZ i na jej miejsce utworzyć nową organizację, z nowym statutem i na nowych, współczesnych zasadach, pojawił się już pod koniec lat 90. Wiedząc prawdopodobnie, jak trudne to mogłoby być przedsięwzięcie, nigdy tych pomysłów nie zrealizowano.

Oczywiście ideowość i zapał częściej zdarza się dwudziesto – czy trzydziestolatce, z siedemdziesięciolatką różnie bywa. ONZ wygrywa raczej konsekwencją, wiedzą i doświadczeniem. Jednak jako doświadczona starsza pani powinna też zdawać sobie sprawę, że trzymanie się starych przyzwyczajzeń nie zawsze daje dobre rezultaty. Nie powinna się też obrażać, gdy ktoś mówi, że sprawy nie zawsze wyglądają tak, jakby chciała to przedstawiać.

W końcu zarówno krytykom, jak i pochlebcom w gruncie rzeczy chodzi o to samo – żeby zadania, do których ONZ została powołana, były dobrze wykonywane.

Źródło: Agnieszka Mazurczyk, *ONZ ma już 70 lat. Czy jeszcze ma sens?*, 24.10.2015 r., dostępny w internecie: polityka.pl [dostęp 23.04.2020 r.].

Ćwiczenie 4

Wypisz zalety Organizacji Narodów Zjednoczonych przedstawione w artykule.

Ćwiczenie 5

Podaj wady Organizacji Narodów Zjednoczonych przedstawione w artykule.

Ćwiczenie 6

Do przedstawionych poniżej zarzutów podaj argumenty adwokatów w obronie Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Zarzut nr 1:

Skład Rady Bezpieczeństwa jest nieadekwatny do współczesnych realiów.

Odpowiedź adwokatów na zarzut nr 1:

Zarzut nr 2:

ONZ jest skorumpowana.

Odpowiedź adwokatów na zarzut nr 2:

Zarzut nr 3:

Misje pokojowe ONZ są nieskuteczne.

Odpowiedź adwokatów na zarzut nr 3:

Zarzut nr 4:

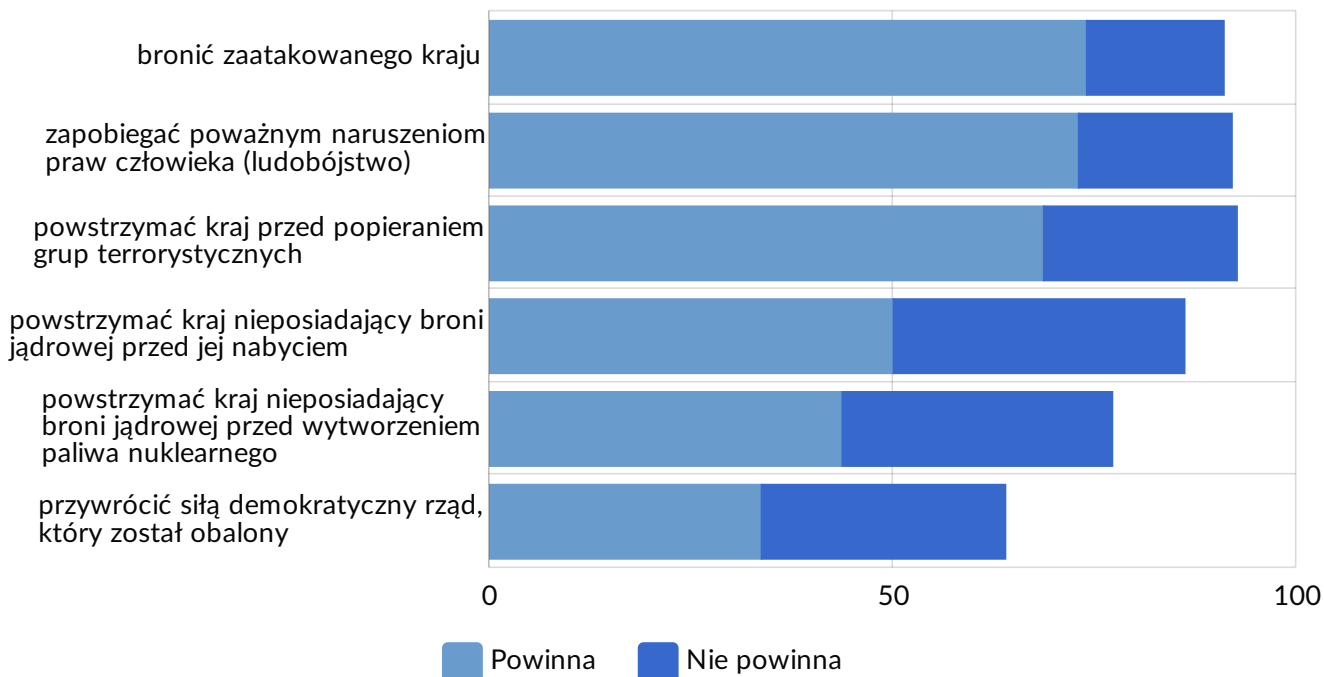
ONZ tworzy kolejne konwencje, ale nie może wyegzekwować ich przestrzegania przez państwa.

Odpowiedź adwokatów na zarzut nr 4:

Materiał źródłowy do ćwiczeń 7 i 8

Zezwalanie przez Radę Bezpieczeństwa ONZ na użycie siły.

Czy Pana(i) zdaniem Rada Bezpieczeństwa ONZ powinna mieć prawo do zezwalania na użycie sił zbrojnych, aby:

Oprac. na podst. CBOS, *Światowa opinia publiczna popiera nowe uprawnienia dla ONZ*, cbos.pl.
Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 7

Zdecyduj, czy poniższe stwierdzenia są prawdziwe, czy fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Zdaniem większości respondentów Rada Bezpieczeństwa powinna mieć prawo do zezwolenia na użycie sił zbrojnych we wszystkich wymienionych sytuacjach.	☐	☐
Najmniejszym poparciem respondentów cieszy się propozycja użycia sił zbrojnych ONZ w celu ingerencji w wewnętrzny urząd polityczny państwa.	☐	☐
Wartościami, które najmocniej chcą chronić respondenci, są pokój i prawa człowieka.	☐	☐

Ćwiczenie 8

Różnice w stopniu poparcia dla przyznania Radzie Bezpieczeństwa kompetencji wskazanych w powyższym badaniu opinii publicznej w różnych państwach mogą być uzależnione od tego, czy kraj dysponuje już bronią jądrową lub czy doświadczył agresji ze strony innego państwa. Wyjaśnij, w jaki sposób czynniki te mogą wpływać na zakres kompetencji, które państwo jest skłonne przyznać Radzie Bezpieczeństwa w celu powstrzymania kraju niedysponującego bronią jądrową przed jej nabyciem oraz obrony kraju, który został zaatakowany.

Czynnik 1: Powstrzymanie kraju niedysponującego bronią jądrową przed jej nabyciem.

Czynnik 2: Obrona kraju, który został zaatakowany.

Dla nauczyciela

Autorka: Anna Rabięga

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Historia ONZ

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

VII. Współczesne stosunki międzynarodowe.

Uczeń:

7) charakteryzuje cele i najważniejsze organy Organizacji Narodów Zjednoczonych (Zgromadzenie Ogólne, Rada Bezpieczeństwa, Sekretarz Generalny, Rada Gospodarcza i Społeczna, Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości); przedstawia jej wybrane działania i ocenia ich skuteczność.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- charakteryzuje najważniejsze wydarzenia w historii ONZ;
- rozważa, które z tych wydarzeń miało największe znaczenie dla ludzkości;
- ocenia rolę i znaczenie ONZ przez pryzmat podejmowanych przez nią działań.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- analiza materiałów źródłowych;

- debata oksfordzka;
- rozwiązywanie ćwiczeń interaktywnych.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Linia chronologiczna. Uczniowie analizują materiał i rozwiązują dołączone do niego ćwiczenie 1. Po upływie czasu wyznaczonego na samodzielną analizę linii chronologicznej chętne/wybrane osoby przedstawiają i uzasadniają swoje wybory.
2. Ćwiczenia interaktywne 4–8 z sekcji „Sprawdź się”. Wspólne omówienie odpowiedzi.

Faza realizacyjna

1. Debata oksfordzka. ONZ – organizacja na miarę XXI wieku.

Faza podsumowująca

1. Ćwiczenia interaktywne 1–3 z sekcji „Sprawdź się”. Uczniowie samodzielnie rozwiązują i sprawdzają ćwiczenia.

Praca domowa:

Ćwiczenie 2 dołączone do linii chronologicznej.

Materiały pomocnicze:

Organizacja Narodów Zjednoczonych. Bilans i perspektywy, red. Jan Symonides, Warszawa 2012.

Historia ONZ, unic.un.org.pl.

Jacek Tebinka, *Skąd się wzięła ONZ*, polityka.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Linia chronologiczna może stanowić dla uczniów inspirację do zgłębienia globalnych problemów, którymi zajmuje się ONZ. Uczniowie mogą np. przygotować plakaty promujące wydarzenia przedstawione na osi czasu lub zagadnienie, którego dotyczyły. Oś czasu może być również punktem wyjścia do dyskusji: „Które z wydarzeń uważasz za najważniejsze i dlaczego?”.